

Wigilia w zagrodzie z Kaniczek, w rodzinie protestanckiej pochodzenia niemieckiego, lata 20.-30. XX w.

Stół nakryto do wieczerzy wigilijnej świątecznym serwisem, który na co dzień stoi w oszklonym kredensie. U protestantów nie było zwyczaju dwunastu potraw i nie obowiązywał post. Głównym daniem wigilijnym była gęś, przygotowywano też kiełbaski, potrawy z kiszzonej kapusty, sałatkę ziemniaczaną. Na deser obowiązkowo jedzono pierniki.

Nad stołem, od pierwszego dnia adwentu, wisi **wieniec**. Zrobiono go z iglastych gałązek i umieszczono na nim cztery świece, zapalane w kolejne niedziele. Zielone gałęzie symbolizują wieczne życie, natomiast zapalenie świec, najczęściej czerwonych, oznacza radość i gotowość na narodziny Chrystusa. Zwyczaj, znany w Niemczech od 1839 roku, w latach 20. i 30. XX wieku zaczął być spotykany nie tylko w rodzinach protestanckich, ale i katolickich.

Udekorowana **choinka**, jako symbol Bożego Narodzenia wywodzący się z Niemiec, w latach 20. i 30. XX w. była już na Pomorzu zwyczajem zadomowionym. Ozdabiano ją tradycyjnie jabłkami, pierniczkami, orzechami, ale w domach bogatszych gospodarzy wieszano na niej szklane bombki, a także małe kolorowe oleodruki. Drzewko oświetlały świece w blaszanych lichtarzykach. Choinkę osadzano w metalowym stojaku, często bardzo dekoracyjnym.

Prezenty przynosił w wigilijny wieczór **Weihnachtsmann** (tłum. z j. niem. bożonarodzeniowy mężczyzna). Był on od 1. połowy XIX w. popularnym darczyńcą wśród protestantów pochodzenia niemieckiego, występował w czerwonym, zielonym, błękitnym lub brązowym płaszczu bądź kożuchu. Miał długą siwą brodę, na plecach worek z prezentami i różgę w ręku.

W okresie międzywojennym **prezenty** otrzymywały głównie dzieci, ale drobnymi upominkami obdarowywali się także dorośli. Prezentem był też **Bunter Teller** (tłum. z j. niem. kolorowy talerz), czyli tekturowy albo porcelanowy talerz ozdobiony wizerunkiem *Weihnachtsmanna* i innymi świątecznymi motywami, wypełniony słodyczami, orzechami i jabłkami.

W latach 20. i 30. XX w. bardzo popularne było wysyłanie życzeń świątecznych i noworocznych. **Pocztówki** wykonane techniką litografii bądź fotografii przedstawiały scenę Bożego Narodzenia, *Weihnachtsmanna*, choinkę, dzieci wśród prezentów, a nawet zakochane pary w świątecznym otoczeniu.

(aranżacja: Hanna M. Łopatyńska, Grażyna Szelańska)